

ANALITIČKO IZVJEŠĆE BR. 1/2023

KONTROLNO PRAĆENJE PROAKTIVNE OBJAVE PODATAKA ZA PONOVDNU UPORABU NA MREŽNIM STRANICAMA JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

(članak 10. stavak 1. točka 5. Zakona o pravu na pristup informacijama - asset liste i objava skupova otvorenih podataka)

Uvodno

Omogućavanje ponovne uporabe informacija korisnicima od strane tijela javne vlasti, putem objave na internetskim stranicama odnosno postupanjem po zahtjevu za ponovnu uporabu, obaveza je tijela javne vlasti u Republici Hrvatskoj od ožujka 2013., kada je na snagu stupio Zakon o pravu na pristup informacijama (NN 25/13) kojim je preuzeta Direktiva o ponovnoj uporabi informacija javnog sektora (2003/98/EZ). Od tada je zakonski okvir izmijenjen i dopunjen Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o pravu na pristup informacijama (NN 85/15) te je njime preuzeta Direktiva o izmjeni Direktive o ponovnoj uporabi informacija (2013/37/EU). Ujedno, Europska komisija donijela je Smjernice o preporučenim standardnim dozvolama, skupovima podataka i naplati ponovne uporabe informacija (2014/C 201/1) kao pomoć državama članicama pri provedbi novih pravila u dijelu koji se odnosi na preporučene standardne dozvole, skupove podataka i naplatu troškova. S ciljem jačanja uloge otvorenih podataka na razini Europske unije 2019. donesena je Direktiva (EU) 2019/1024 Europskog parlamenta i Vijeća o otvorenim podatcima i ponovnoj uporabi informacija javnog sektora (OD Direktiva) koja je integrirana i u hrvatsko zakonodavstvo, konkretno, u Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravu na pristup informacijama (NN 69/22).

Ponovna uporaba informacija je uporaba informacija tijela javne vlasti od strane fizičkih ili pravnih osoba u komercijalnu ili nekomercijalnu svrhu različitu od izvorne svrhe za koju su informacije nastale, a koja se ostvaruje u okviru zakonom ili drugim propisom određenog djelokruga ili posla koji se uobičajeno smatra javnim poslom. U tom smislu, tijela javne vlasti, pod zakonom određenim uvjetima trebaju te informacije učiniti dostupnima javnosti u odgovarajućim formatima.

Člankom 10. stavkom 1. točkom 5. Zakona o pravu na pristup informacijama (NN, broj 25/13, 85/15 i 69/22; u daljnjem tekstu: Zakon) propisano je da su tijela javne vlasti dužna na svojim internetskim stranicama u lako pretraživom i strojno čitljivom obliku objavljivati registre i baze podataka ili informacije o registrima i bazama podataka iz njihove nadležnosti i načinu pristupa i ponovne uporabe.

Osim toga, člankom 28. stavkom 1. Zakona propisana je obveza tijela javne vlasti da, u svrhu poticanja i olakšavanja ponovne uporabe informacija, na lako pretraživ način objavi

informacije dostupne za ponovnu uporabu, zajedno s metapodacima¹, u strojno čitljivom² i otvorenom³ obliku, u skladu s otvorenim standardima⁴.

Pravilnikom o vrstama i sadržaju dozvola kojima se utvrđuju uvjeti ponovne uporabe informacija (NN, broj 67/2017) u članku 2. stavku 2. utvrđeno je da svaki skup podataka (informacije i struktura podataka) tijela javne vlasti koji sadrži informacije za ponovnu uporabu treba sadržavati tzv. "Otvorenu dozvolu RH" ili drugu dozvolu kojom se utvrđuju uvjeti korištenja podataka.

Ispunjavanje obveze iz članka 10. stavka 1. točke 5. ZPPI

S ciljem osiguravanja pravilnog ispunjavanja obveze proaktivne objave informacija, Povjerenik za informiranje objavio je Uputu za primjenu članka 10. Zakona o pravu na pristup informacijama o ponovnoj uporabi informacija⁵ i Smjernice za ponovnu uporabu informacija⁶, u kojima detaljnije razrađuje obvezu postupanja tijela javne vlasti po navedenim zakonskim odredbama koje se odnose na proaktivnu objavu.

Tijela javne vlasti obvezna su tako u strojno čitljivom obliku objavljivati registre, skupove podataka, upisnike, evidencije, očevidnike, imenike, popise, liste i druge skupove podataka koje tijela javne vlasti vode u okviru svoje nadležnosti, a na kojima ne postoje zakonska ograničenja, tj. objaviti podatke koje svatko može slobodno koristiti, upotrijebiti i distribuirati, uz uvjet da se navede izvor podataka i omogućiti dijeljenje sukladno utvrđenim uvjetima korištenja (licenca).

Osim toga, tijela javne vlasti dužna su objaviti i cjelovite asset liste, uključujući i one registre i skupove podataka koje zbog određenih zakonskih ograničenja (zaštita osobnih podataka, poslovna i profesionalna tajna, zaštita prava intelektualnog vlasništva i drugi razlozi za ograničenje pristupa informacijama navedeni u članku 15. stavku 2. Zakona) nije moguće javno objaviti. Ukratko, na jednom je mjestu potrebno objaviti asset listu koja sadrži popis skupova podataka i registara (upisnika, očevidnika, evidencija, popisa, lista, imenika i sl.) sa svim svojim (određenim) metapodacima:

- naziv registra / skupa otvorenih podataka
- kratak opis registra / skupa otvorenih podataka
- zakonska ili druga osnova za vođenje registra / skupa otvorenih podataka
- učestalost objave / ažuriranja registra / skupa otvorenih podataka
- način pristupa registru / skupu otvorenih podataka
- poveznica (link) do registra / skupa otvorenih podataka

---

¹ »Metapodaci« su podaci o podacima, odnosno podaci koji opisuju karakteristike nekog izvora. Oni mogu opisivati jedan podatak, cijelu skupinu podataka ili samo neki dio cjeline

² »Strojno čitljiv oblik« datoteke je oblik strukturiran tako da ga programska aplikacija može lako identificirati, prepoznati i iz njega izdvojiti određene podatke, uključujući pojedinačne podatke i njihovu unutarnju strukturu

³ »Otvoreni oblik« je oblik datoteke koji je neovisan o korištenoj platformi i dostupan javnosti bez ograničenja koja bi priječila ponovnu uporabu

⁴ »Otvoreni standard« je u pisanom obliku utvrđen standard s detaljnim specifikacijama preduvjeta za osiguravanje interoperabilnosti softvera

⁵ Poveznica: <http://www.pristupinfo.hr/wp-content/uploads/2018/10/Uputa-za-proaktivnu-objavu-informacija-Povjerenika-za-informiranje-2-1.docx?x58018>

⁶ Poveznica: <https://www.pristupinfo.hr/wp-content/uploads/2019/01/Smjernice-Ponovna-uporaba-informacija-1.docx?x58018>

- uvjeti korištenja (licenca) registra / skupa otvorenih podataka
- format objave registra / skupa otvorenih podataka
- kontakt odgovorne osobe za vođenje registra / skupa otvorenih podataka.

O kontrolnom praćenju

S ciljem jačanja objave informacija za ponovnu uporabu i asset lista, Povjerenik za informiranje je početkom 2022. uputio svim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave dopis i uputu o načinu pravilnog izvršenja te obveze, koju je, prema rezultatima ranije provedenih analitičkih praćenja proaktivne objave u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, ispravno ispunio tek zanemarljiv broj JLP(R)S⁷. Krajem 2022. godine izvršeno je prvo praćenje⁸ kojim je utvrđeno da je od 576 jedinica asset list objavilo njih 205 (35,59%). Osim toga, s ciljem utvrđivanja sadržaja i načina objave registara, baza podataka i asset lista izvršeno je i dubinsko praćenje na odabраних 50 jedinica lokalne samouprave koje su objavile asset liste, a kojim su utvrđene najčešće pogreške u njihovoj objavi te dane preporuke za ispravno ispunjavanje te obveze.

Kontrolno praćenje provedeno je tijekom svibnja i lipnja izravnim uvidom u mrežne stranice JLP(R)S. Praćenjem je bilo obuhvaćeno 11 županija, 85 gradova i 285 općina, odnosno ukupno 371 JLP(R)S za koje je prvim praćenjem utvrđeno da nisu objavile asset liste. S obzirom na to da su tijekom prvog praćenja, odnosno dubinskom analizom utvrđene najčešće greške te da Povjerenik za informiranje kontinuirano provodi aktivnosti s ciljem jačanja proaktivne objave u tom području⁹, fokus ovog kontrolnog praćenja bio je na utvrđivanju trenda u proaktivnoj objavi. Također, a s obzirom na to da je u ranijim analitičkim praćenjima, ali i tijekom provedbe pojedinih inspekcijskih nadzora, utvrđeno da dio tijela u godišnjim izvješćima pogrešno iskazuje da su izvršila ovu obvezu, ovim praćenjem obuhvaćena su i godišnja izvješća svih praćenih tijela javne vlasti kako bi se utvrdila podudarnost odgovora JLP(R)S i realnog stanja uočenog na internetskim stranicama, odnosno razina (ne)razumijevanja ove zakonske obveze na lokalnoj i regionalnoj razini.

Rezultati praćenja

Kontrolnim praćenjem utvrđeno je da je obvezu objave asset lista do kraja lipnja ispunilo 242 od ukupno 576 JLP(R)S, odnosno 42,01% svih JLP(R)S. U odnosu na prethodno praćenje to predstavlja ukupni porast od 37 JLP(R)S odnosno 6,42%. Obvezu je do sada ispunilo ukupno 12 županija (60,00%), 55 gradova (42,96%) i 175 općina (39,95%).

S obzirom na to da je prema dostupnim podacima iz ranijih analitičkih izvješća ovu obvezu ispunjavalo tek sedam JLP(R)S, podaci o broju tijela koja su objavila asset liste ukazuju da su

---

⁷ Cjelovita analitička praćenja proaktivne objave informacija provedena su u razdoblju od 2017. do 2020. godine a obuhvatila su sve jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, a analitička izvješća dostupna su na poveznici <https://pristupinfo.hr/dokumenti-i-publikacije/analiticka-izvjesca/>

⁸ Rezultati analitičkog praćenja s preporukama dostupni su na poveznici <https://pristupinfo.hr/wp-content/uploads/2022/12/AI-5-2022-Objava-registara-baza-podataka-i-asset-lista-JLPRS.docx?x57830>

⁹ Povjerenik za informiranje u suradnji s Državnom školom za javnu upravu kontinuirano provodi online edukaciju za tijela javne vlasti o ponovnoj uporabi informacija i otvorenim podacima koju je u razdoblju od siječnja do svibnja 2023. godine završilo 66 polaznika. Osim toga, 13. travnja 2023. godine održan je webinar o proaktivnoj objavi asset lista na kojem je sudjelovalo

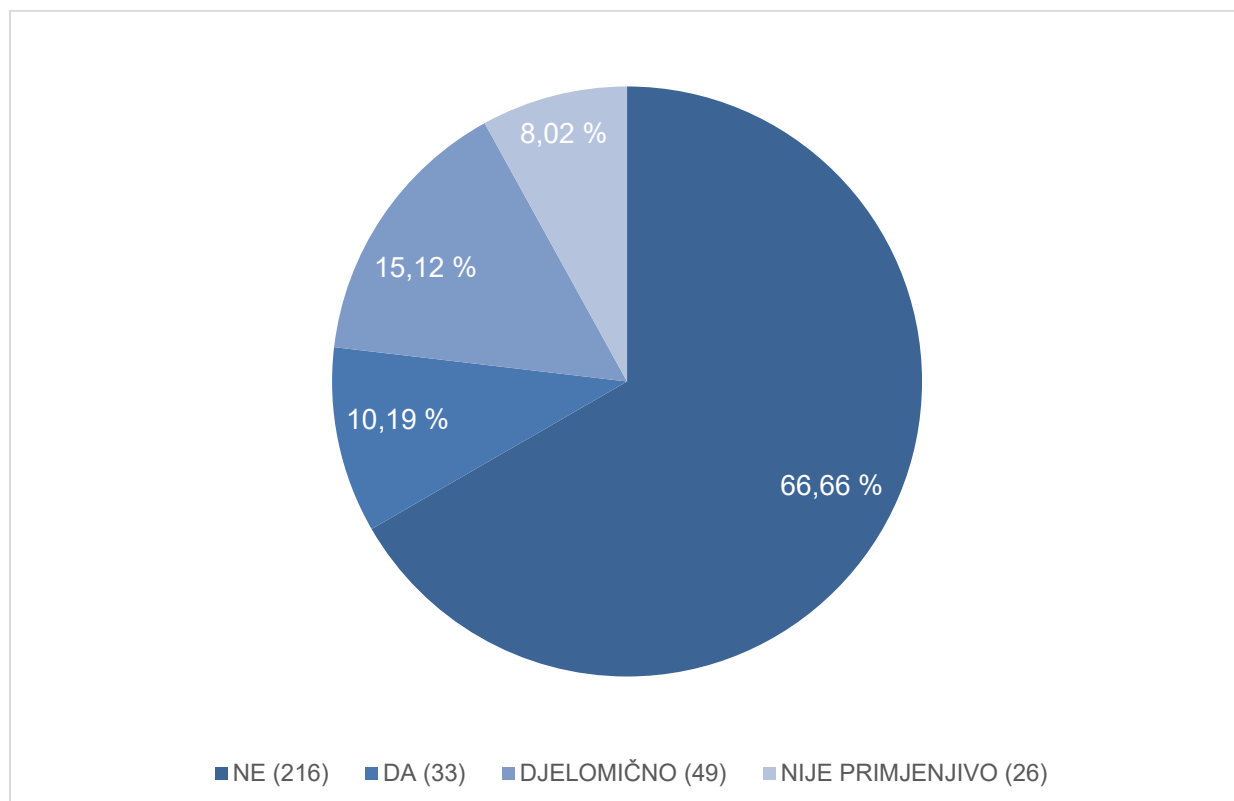
edukacijske i druge aktivnosti u području ponovne uporabe i otvorenih podataka koje je Povjerenik za informiranje poduzimao tijekom 2022. i prve polovice 2023. godine dovele do značajnog napretka u ovom aspektu proaktivne objave.

Tablica – rezultati prvog i kontrolnog praćenja proaktivne objave

Tip JLP(R)S	XII/2022.		VI/2023.	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Županije (20)	9	45,00	12	60,00
Gradovi (128)	43	33,59	55	42,96
Općine (438)	153	34,93	175	39,95
UKUPNO (576)	205	35,59	242	42,01

S druge strane, uvid u podnesena godišnja izvješća o provedbi Zakona za 2022. godinu ukazuje da je među 324 JLP(R)S koje nisu ispunile ovu obvezu značajan broj njih iskazao da su objavile asset liste (33, odnosno 10,19%), da su ih objavile djelomično (49, odnosno 15,12%) odnosno da se radi o obvezi koja na njih nije primjenjiva (26 odnosno 8,02%). Ovi podaci prikazuju značajnu razinu nepodudaranja njihovih odgovora i realnog stanja uočenog na internetskim stranicama, odnosno da među JLP(R)S koje nisu objavile asset listu i trećina njih i dalje ne razumije značenje i sadržaj ove zakonske obveze te da je za njih potrebno pripremiti i provesti ciljane edukacijske aktivnosti o ponovnoj uporabi informacija i obvezama u proaktivnoj objavi informacija iz članka 10. stavka 1. točke 5. Zakona.

Upitnik za godišnje izvješće – odgovori JLP(R)S na pitanje 41. „Jeste li objavili popis registara (evidencija, baza) koje TJV vodi uz osnovne metapodatke o predmetnim registrima (asset lista)?“

Zaključci i preporuke

Generirani podaci JLP(R)S predstavljaju vrijedan resurs za razvoj inovativnih usluga i proizvoda s dodanom vrijednošću koji mogu biti poticaj razvoju gospodarstva, odnosno posljedično, otvaranju novih radnih mjesta i poticanja ulaganja u sektorima na koje se podaci odnose. Pored navedenoga, objavljeni podaci doprinose transparentnosti JLP(R)S, jačaju njihovu odgovornost prema javnosti, unaprjeđuju njihov rad i smanjuju rizik od korupcije.

Rezultati provedenog kontrolnog analitičkog praćenja ukazuju kako sve više JLP(R)S prepoznaje navedeni gospodarski i društveni potencijal podataka kojima raspolažu i koristi njihove proaktivne objave, kako za korisnike tako i za sama tijela javne vlasti, no potrebno je uložiti dodatni napor, kako u njihovom evidentiranju, tako i u njihovoj objavi na Zakonom propisani način, a na što je ukazano prethodnim analitičkim praćenjem.

Sukladno nalazima ovog i prethodnog praćenja, svim JLP(R)S koje do sada nisu objavile asset liste daju se preporuke za usklađivanje s obvezama članka 10. stavka 1. točke 5. Zakona:

1. identificirati isključivo one registre / skupove podataka koje vodi JLP(R)S u okviru propisanog djelokruga tijela javne vlasti koji se smatra javnim poslom, ne opterećujući se onim registrima / skupovima podataka koji se odnose na područja rada i obveze istovjetna svim tijelima javne vlasti (horizontalne funkcije)
2. identificirane registre / skupove podataka upisati u asset listu JLP(R)S, a zatim ju pohraniti u otvorenom, strojno čitljivom obliku (primjerice, u MS Excel .xls formatu) koristeći sljedeće vrste metapodataka o njima:
  - naziv registra / skupa podataka,
  - kratak opis registra / skupa podataka;
  - zakonska osnovu za vođenje skupa podataka (naziv propisa), odnosno druga osnova (ako postoji);
  - učestalost ažuriranja (svakodnevno, mjesečno, kvartalno, godišnje),
  - način pristupa (slobodan, ograničen, nedostupan)
  - poveznica (link) na skup podataka (ako je objavljen)
  - uvjeti ponovne uporabe (Otvorena dozvola RH ili druga dozvola kojom se određuju uvjeti korištenja)
3. na mrežnim stranicama tijela oformiti posebnu rubriku "Otvoreni podaci", "Registri / Skupovi otvorenih podataka" i slično ili oformiti rubriku / rubrike unutar rubrika nadležnog upravnog odjela JLP(R)S, pazeći na pridržavanje "pravila 3 klika".
4. Unutar te posebne rubrike pohraniti pripremljenu asset listu JLP(R)S. Ukoliko nije oformljena posebna rubrika, asset listu pohraniti u rubriku o Pravu na pristup informacijama JLP(R)S (u kojoj JLP(R)S objavljuje informacije temeljem odredbi članka 10. stavka 1. točke 13. Zakona).
5. Unutar posebne rubrike objaviti objavljive registre / skupove otvorenih podataka JLP(R)S (one za koje ne postoje ograničenja temeljem odredbi članka 15. Zakona) u otvorenom, strojno čitljivom formatu (primjerice MS Excel .xls) te informacije o licenci / licencama kojom su predmetni skupovi zaštićeni. Ukoliko je oformljena rubrika / rubrike nadležnih jedinica odgovarajuće registre / skupove otvorenih podataka sa informacijama o licenci / licencama kojom su zaštićeni objaviti u odgovarajućim

rubrikama, ili skupno informacije o licenci objaviti u rubrici o pravu na pristup informacijama

6. Donijeti plan prilagodbe registara / skupova otvorenih podataka koji nisu objavljivi, a imaju potencijal objavljivanja, uzimajući u obzir razmjernost između interesa javnosti i ograničenja zbog kojeg ti registri / skupovi podataka nisu objavljivi, te nerazmjeran utrošak vremena i sredstava, kako je određeno člankom 27. stavkom 5. Zakona.
7. Periodički, po potrebi, a najmanje 2 puta godišnje, provjeriti i ažurirati sve informacije po ovom planu usklađenja.

POVJERENIK ZA INFORMIRANJE

Zagreb, lipanj 2023.